

Bilag til beretn. vedr. analyse af demokrati og magt i Danmark

Ole P. Kristensen lagde vægt på tre kriterier for at diskutere opgavefordeling mellem den offentlige sektor og den private sektor: Hvem finansierer, hvem bestemmer og kontrollerer en aktivitet, og hvem udfører selve opgaven? Hvis de »rene og klare« versioner af henholdsvis den offentlige og den private sektor udgør yderformer, er man i den grå zone, når man blander et eller to elementer fra den ene side og et eller to elementer fra den anden side.

Ole P. Kristensen diskuterede herefter især mulighed for udlicitering, hvor opgaveudførelsen lægges ud, men hvor beslutning og finansiering bevares i det offentlige. Øget konkurrence og effektivitet, mulighed for at skabe private servicevirksomheder, som kan bidrage til øget beskæftigelse og deltage i systemeksportaktiviteter, samt brugerindflydelse og valgmuligheder for brugerne, var de fordele, han hæftede sig ved. Yderligere skelnede han mellem virksomheder, der arbejder for at tjene et overskud, og den ikke-kommercielle sektor blandt frivillige organisationer. Han advarede imod at skabe »grå hybridorganisationer«, hvor organisationer unddrager sig demokratiske kontrolmekanismer og er beskyttet mod konkurrence.

Ole P. Kristensen understregede, at udlicitering kræver, at politiske myndigheder laver en beskrivelse af de opgaver, der skal varetages, og at samme myndigheder herefter opgiver at styre driften og den interne organisering i en organisation. Grænsen for udlicitering går ved myndighedsudøvelse og ved, om opgaven kan præciseres i en kontrakt. Han mente, at ved at udlicitere inddrages flere leverandører, hvad der kan give mere konkurrence og effektivitet, og desuden opnår den enkelte mere indflydelse på grund af retten til at skifte leverandør. Brug af private i opgavevaretagelsen kan især finde sted inden for undervisning og børnepasning, mens ældresektoren og visse dele af sundhedssektoren er mere problematisk i så henseende.

De frie sociale organisationer

Terkel Andersen påpegede, at få af de frie sociale organisationer entydigt befinder sig i det civile samfund, og at langt de fleste indgår i et samspil med det offentlige og til dels med markedet. Han skitserede to dimensioner ved frivillige sociale organisationer: én, der handler om det aktive medlemskabs betydning for en demokratisering af samfundet, og en anden,

der handler om rollen som serviceproducenter. Begge dele bør diskuteres lige seriøst. Samarbejdet mellem frivillige sektorer har historisk været frugtbar, men tog et dyk under velfærdsstatens opbygning og især i 1970'ernes socialreform. I dag er billedet vendt: De frivillige organisationer og det offentlige samarbejder uformelt og henviser gensidigt til hinanden, men selv om $\frac{3}{4}$ af de frivillige organisationer får økonomisk støtte i alle former fra det offentlige, er organisationerne indstillet på at beskytte deres selvstændighed og særkende.

Et øget ønske om kontrol fra bevilligende myndigheders side får frivillige organisationer til at indrette sig mere bureaukratisk. En bedre mulighed for de frivillige organisationer er måske at styrke dokumentation af resultater gennem kvalitetssikring. Terkel Andersen gjorde opmærksom på, at når markeds kræfterne inddrages i forhold til frivillige organisationer, f.eks. ved udlicitering, kan det give problemer med fastholdelsen af legitimitet i befolkningen, den politiske vilje til at støtte via offentlige tilskud, fastholdelse og rekruttering af frivillig arbejdskraft og fastholdelse af rollen som varetager af brugerinteresser. Desuden er der fare for, at der mistes fora for nytænkning og kreativitet i udviklingen af det sociale arbejde. Frivillige organisationer skal ikke kun være entreprenører, men ligeværdige partnere over for det offentlige. Terkel Andersen sluttede med at sige, at de frivillige organisationers rolle som forum for folkelig deltagelse, kritisk modmagt og medborgerskabsskole skal fastholdes og udvikles.

Temaer i den efterfølgende debat

I den efterfølgende debat blev især fire temaer berørt: Politisk kontrol med statslige selskaber, udlicitering i praksis, demokratiets vilkår og behovet for at skelne mellem forskellige organisationer i den grå zone.

Tema 1: Politisk kontrol med statslige selskaber

Hans Peter Baadsgaard, MF (S), spurgte til, hvordan Folketinget skal udøve sin demokratiske kontrol af ministre, der kan sidde og forvalte flere milliarder kroner som aktiekapital, hvis ikke Rigsrevisionen skal kunne gå direkte ind i forhold til statslige aktieselskaber.

Palle Simonsen svarede, at staten skal klare sig som andre investorer, dvs. på grundlag af